

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 16CoCsp/7/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8218201108
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 05. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Anna Kovaľová
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2021:8218201108.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Anny Kovaľovej a sudcov JUDr. Branislava Brezu a JUDr. Martina Filakovského v právnej veci žalobcu: E. H., X.. XX.XX.XXXX, L. XXX XX D. XXX, právne zastúpený advokátom: JUDr. Ambróz Motyka, so sídlom Nám. SNP 7, 091 01 Stropkov, IČO: 35 510 722 proti žalovanej: KOOOPERATIVA poisťovňa, a.s., Vienna Insurance Group, so sídlom Štefanovičová 4, 816 23 Bratislava 1, IČO: 00 585 441, o zaplatenie 16 598,50 eur s príslušenstvom titulom zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, o odvolaní žalobcu a odvolaní žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Bardejov zo dňa 10. januára 2020 č. k. 1Csp/42/2018-91 takto

rozhodol:

Potvrdzuje rozsudok vo vyhovujúcom výroku, s výnimkou výroku, ktorým súd žalobu vo zvyšnej časti zamietol.

Mení rozsudok vo výroku o trovách konania tak, že žalobca má vo vzťahu k žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % z prisúdenej sumy.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom Okresný súd Bardejov (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozhodol tak, že

„ I. Žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi titulom zvýšenia náhrady škody na zdraví za sťaženie spoločenského uplatnenia sumu 9 959,10 Eur a to do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

II. Žalobu vo zvyšnej časti zamieťa.

III. Žalobcovi priznáva voči žalovanej 20 % nárok náhradu účelne vynaložených trov konania.“

2. Súd vec právne posúdil okrem iného podľa ustanovenia § § 43a ods. 1, § 44 ods. 1, ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb., Občianskeho zákonníka (ďalej len „Občiansky zákonník“), § 1, § 2 ods. 2, § 4 ods. 1 a ods. 2, § 5 ods. 1, ods. 5, § 6 ods. 1 až ods. 3, zákona č. 437/2004 Z.z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 437/2004 Z.z.“), § 4 ods. 1, ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o PZP“), § 71 ods. 1, ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení, § 2 ods. 2, ods. 3, ods. 4 zákona č. 447/2008 Z.z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

3. Vykonaným dokazovaním mal súd prvej inštancie za preukázané, že žalobca v príčinnej súvislosti s dopravnou nehodou ktorá sa stala 09.06.2016, a ktorej bol účastníkom ako poškodený v pozícii osoby, ktorá nevedla motorové vozidlo, utrpel vážne poškodenia zdravia s trvalými a nezvratnými následkami, ktorých existencia vyplýva z odborného lekárskeho posudku o bolestnom a sťažení spoločenského uplatnenia H.. P. H., ako aj z rozhodnutí štátnych orgánov (komplexný posudok Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny L.; potvrdenie Sociálnej poisťovne o invalidite žalobcu) kompetentných na úseku sociálnych vecí o ich charaktere, rozsahu a vplyve na život žalobcu a ktoré následky mali nepochybne za následok nie len devastačnú zmenu zdravotného stavu žalobcu, ale aj očividné a taktiež nezvratné znehodnotenie, jeho osobnostného, rodinného, pracovného i spoločenského života, ktorá skutočnosť nebola v konaní spornou. Spornou však bola otázka, či tieto následky označenej škodovej udalosti, pre prípad vzniku ktorej bol jej pôvodca poistený v rámci povinného zmluvného postavenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla u žalovanej ako poisťiteľa, či teda tieto následky sú tak závažného a osobitného zreteľa hodného charakteru, že by odôvodňovali zákonom dovolené a predvídané mimoriadne zvýšenie náhrady žalobcovi už žalovanou poskytnutej (vyplatenej) titulom sťaženia spoločenského uplatnenia, ktoré navýšenie zákon dovoľuje maximálne do výšky 50 % takto vyplatenej náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia.

4. Predmetom konania bolo rozhodnutie o priznaní resp. nepriznaní žalobcom uplatneného nároku na zvýšenie mu náhrady za sťaženie jeho spoločenského uplatnenia, ktoré nastalo v priamom dôsledku so vzniknutou škodovou udalosťou, o ktorom nároku môže rozhodnúť iba súd a na rozhodnutie o ktorom právny poriadok nestanovuje súdu žiadne explicitné pravidlá, princípy alebo návod podľa ktorého by mal súd systematicky postupovať pri vyhodnocovaní dôvodnosti tohto nároku resp. jeho výšky, ale zákonodarca v tomto smere prenecháva súdu možnosť voľnej úvahy pri zvážení dôvodov priznania zvýšenia tejto náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia a o jej rozsahu.

5. V danom prípade bolo prvoradým, aby súd prvej inštancie pre posúdenie nároku žalobcu ustálil svoje presvedčenie, že prípad žalobcu je v zmysle § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z., prípadom hodným osobitného zreteľa z hľadiska sťaženia jeho spoločenského uplatnenia sa, tak ako to vyžaduje dikcia tohto ustanovenia. V tejto súvislosti, nebolo pochyb o tom, že u žalobcu došlo k sťaženiu jeho spoločenského uplatnenia, avšak v tomto smere bolo pre súd podstatným, že sa jedná o náhradu za sťaženie „spoločenského“ uplatnenia, t.j. o sťaženie uplatnenia sa vo všetkých oblastiach života jednotlivca, ktoré sťaženie tak nemôže byť vyjadrené len závermi lekárskeho posudku. Inými slovami, lekársky posudok o bodovom ohodnotení sťaženia spoločenského uplatnenia, zohľadňuje len zdravotné aspekty tohto sťaženia, avšak nezohľadňuje aspekt jeho dopadu na súkromný život jednotlivca v oblasti pracovnej, rodinnej, intímnej a spoločenskej. Preto sa súd prvej inštancie nestotožnil s tvrdením žalovanej, že za sťaženie spoločenského uplatnenia, bola žalobcovi žalovanou poskytnutá náhrada už v rámci jeho základného lekárskeho bodového ohodnotenia.

6. V danom prípade, ako to vyplynulo z vykonaného dokazovania došlo k zmene života žalobcu v čase keď mal 49 rokov veku, t.j. žalobca bol v strednom produktívnom veku, schopný si ešte založiť rodinu, zamestnať sa a viesť plnohodnotný spoločenský život. Avšak v dôsledku škodovej udalosti, ktorú žalobca navyše ani nezavinil, keďže v čase jej vzniku bol na svojom pozemku a kosil trávnik, t.j. vôbec nebol, ani len ako chodec, účastníkom cestnej premávky, t.j. žiadnym svojim konaním neprispel k jej vzniku, čo taktiež v kontexte veci nie je zanedbateľnou skutočnosťou, došlo k takému závažnému zdevastovaniu jeho zdravia, že v súčasnej dobe, a to ani po uplynutí času viac ako troch rokov od škodovej udalosti, takže sa jedná o stav trvalý, nie je schopný viesť riadny život. Je síce pravdou, že z vykonaného dokazovania vyplynulo, že žalobca ani pred škodovou udalosťou nevedel rušný a bujarý spoločenský život, ani nevykonával žiadny šport, bol zamestnaný v rámci verejnoprospešných prác v obci a žil sám v rodinnom dome, avšak v tej dobe mal aspoň príležitosť tento svoj život zmeniť, t.j. mohol sa zamestnať, nájsť si známosť a založiť si rodinu, no namiesto toho v súčasnej dobe u žalobcu došlo aj k reálnej a trvalej strate týchto šancí na iný plnohodnotnejší život, pretože žalobca v dôsledku závažných a trvalých zdravotných hendikepov spôsobených práve zmiernenou škodovou udalosťou, dnes žije u svojej sestry, na 24 hodinovú pomoc ktorej je odkázaný a zdieľa domácnosť spolu s jej manželom, deťmi a svokrou, takže stratil pocit akéhosi aj intímneho priestoru súkromia a osobného priestoru, ktorý žalobca mal keď žil sám a potrebu ktorého má každý jednotlivec, namiesto toho je dnes nútený bez ohľadu na svoju vôľu zdieľať svoju intimitu s inými ľuďmi. Okrem toho, aj napriek tomu, že sa jedná o dospelého muža, je ako malé dieťa odkázaný na pomoc svojej sestry, nie len v oblasti

stravovania a obliekania, ale aj v oblasti osobnej hygieny, čo zaiste pre dospelého jedinca môže vyznieť a byť vnímané ponižujúco a zahanbujúco. Napokon, keďže žalobca nemá temer žiadny príjem (poberá len invalidný dôchodok v sume 270,- eur), ktorá suma len nepatrne presahuje sumu životného minima pre dospelú osobu (aktuálne 210,20 eur, pozn.), žalobca aj napriek tomu, že sa nachádza vo veku ešte vzdialenému veku dôchodcu, t.j. nachádza sa ešte v zrelom produktívnom veku, kedy by si mohol privyrobiť, napriek tomu je odkázaný na svoju sestru, pretože nie je spôsobilý žiadnej činnosti, čo taktiež na človeka, ktorý ešte mohol byť zaradený v pracovnom živote, z ktorého bol vyradený bez svojej vôle, môže vyznieť deprimujúco. Aj z uvedených dôvodov považoval okresný súd prípad žalobcu za prípad hodný osobitného zreteľa, vhodný na aplikáciu § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z..

7. Žalovaná v rámci predsúdnych rokovaní aplikujúc § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z., žalobcovi navrhla ako kompenzáciu 20 % zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, pričom súd prvej inštancie by v tomto smere len ťažko uveril argumentácii žalovanej na pojednávaní, že žalovaná tak učinila, t.j. predložila predmetný protinávrh žalobcovi len z dôvodu, aby sa vyhla súdnemu konaniu, pretože jednako žalovaná z návrhu žalobcu mala vedomosť o tom, že ak nevyhovie jeho návrhu na 50 % zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, tak žalobca sa bude tak či tak domáhať svojho nároku súdnou cestou a jednako takýmto postojom žalovaná popiera sama svoje vyjadrenia, keď na jednej strane navrhne žalobcovi 20 % zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, čo znamená že nárok žalobcu podľa § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z. považuje za dôvodný, ale na strane druhej žiada žalobu ako nedôvodnú zamietnuť. Súd prvej inštancie k 20 % - nému zvýšeniu náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, ktoré len na podklade listinných dôkazov žalobcovi navrhla samotná žalovaná, pridal ešte ďalších 10 % navýšenia tejto náhrady a to na základe dôvodu, ktorý v porovnaní s východiskami, z ktorých pri formulovaní svojho protinávrhu vychádzala žalovaná, bol pre súd pridanou hodnotou, a ktorý spočíval v osobnom kontakte a vzhľadnutí žalobcu súdom na pojednávaní v doprovode svojej sestry. Na základe rozhodnutia Sociálnej poisťovne v L., bol žalobca uznaný invalidným z dôvodu, že jeho schopnosť vykonávať zárobkovú činnosť je iba 25 %, pretože u neho došlo k poklesu tejto schopnosti až o 75 %, takže zväziac, že, tak ako už bolo uvedené, za zdravého resp. za nie invalidného človeka možno považovať jedinca, ktorý ma pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť od 0 % do 40 %, resp. a contráριο, ktorý „má“ túto schopnosť v rozmedzí od 41 % do 100 %, tak úroveň schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť u žalobcu (25 %) nedosahuje ani len úroveň zdravého jedinca s najnižšou možnou schopnosťou vykonávať zárobkovú činnosť (41 %), aby nebol považovaný za invalidného. Okrem toho, že žalobca bol uznaný invalidným, čo je jeden z predpokladov, ktorý demonštratívne uvádza § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z. na priznanie zvýšenia náhrady za stratu spoločenského uplatnenia, má žalobca na základe rozhodnutia Úradu práce sociálnych vecí a rodiny v L., priznaný aj status osoby s ťažkým zdravotným postihnutím z dôvodu, že miera funkčnej poruchy u žalobcu je 70 %. Zohľadniac všetky uvedené skutočnosti zistené ad hoc v tejto konkrétnej veci, v dôsledku ktorých iba na prvý pohľad možno nedošlo k výraznej zmene charakteru života žalobcu pred a po škodovej udalosti, tak ako to tvrdí žalovaná, avšak pri hlbšom skúmaní je zrejmé, že žalobca aj napriek tomu, že v čase škodovej udalosti bol a ešte stále je v strednom produktívnom veku, nie je schopný samostatnej existencie a je odkázaný aj v bežných, pre zdravého človeka až zanedbateľných veciach, na pomoc inej osoby, mal súd za dôvodné a spravodlivé priznať žalobcovi 30 % zvýšenie náhrady za sťaženie jeho spoločenského uplatnenia, ktoré bolo na základe základného bodového ohodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia už žalobcovi žalovanou vyplatené v sume 33 197,- eur, takže súd prvej inštancie priznal žalobcovi nárok na zaplatenie 9 959,10 eur (30 % z 33 197), tak ako to je uvedené vo výroku č. I napadnutého rozhodnutia a vo zvyšnej časti žalobného nároku, súd žalobu žalobcu zamietol.

8. Súd prvej inštancie žalobu žalobcu zamietol aj pokiaľ ide o ním uplatnený nárok na úrok z omeškania vo výške 5% ročne zo sumy 6 639,60 eur, čo predstavuje sumu 20 % - ného zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, ktoré zvýšenie navrhla žalobcovi v rámci mimosúdnych rokovaní samotná žalovaná (20 % z 33 197 = 6 639,40) a ktorý nárok si žalobca uplatnil počnúc od 07.02.2018, t.j. odo dňa kedy bol tento protinávrh žalovanej v rámci mimosúdnych rokovaní doručený právnenému zástupcovi žalobcu, do právoplatnosti rozsudku. V danom prípade nedošlo k absolútnemu a bezvýhradnému prekrytiu sa protinávrhu žalovanej s akceptáciou žalobcu, pretože žalobca nesúhlasil s 20 % - ným zvýšením náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia a žiadal 50 % zvýšenie tejto náhrady, takže ani nemohlo dôjsť k účinnému uzavretiu „dohody o vyrovnaní“ medzi žalobcom a žalovanou, t.j. žalovaná nemala povinnosť žalobcovi na základe takejto neexistentnej „dohody o

vyrovnaní“ plniť a teda sa ani nemohla dostať do omeškania, titulom ktorého by mala platiť žalobcovi úrok z omeškania.

9. Súd žalobu žalobcu zamietol aj vo vzťahu k ním uplatnenému úroku z omeškania vo výške 5 % z vysúdenej sumy počnúc od právoplatnosti tohto rozsudku až do zaplatenia a to z dôvodu, že priznaním tohto nároku žalobcovi by súd musel nevyhnutne prejedukovať, že žalovaná bude v budúcnosti s plnením žalobcovi jemu týmto rozhodnutím prisúdenej sumy v omeškaní, čo je predčasne a alogické, keďže žalovaná sa môže dostať do omeškania až prvým dňom po dni, keď jej márne uplynie súdom prvej inštancie na dobrovoľné plnenie určená lehota.

10. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „C.s.p.“). Žalobca sa v predmetnom konaní domáhal zaplatenia mu sumy 16 598,50 eur, pričom úspech mal v časti o zaplatenie 9 959,10 eur, t.j. úspech mal v rozsahu 60 % a neúspech v rozsahu 40 %. Vzhľadom na uvedené, tak okresný súd v konaní pomerne úspešnejšiemu žalobcovi priznal voči pomerne neúspešnejšej žalovanej aj nárok na náhradu trov konania v rozsahu 20 % (60 % - 40 %).

11. Proti výroku o trovách konania podal žalobca odvolanie včas. Odvolanie odôvodnil ust. § 365 odsek 1 písm. h) C.s.p. tým, že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Navrhol, aby odvolací súd výrok o trovách konania zmenil tak, že žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi na účet jeho právneho zástupcu náhradu trov prvoinštančného konania v rozsahu 100 %, ktorá sa vypočíta z výšky súdom priznaného plnenia a o výške ktorej bude rozhodnuté súdnym úradníkom po právoplatnosti rozsudku samostatným uznesením. Zároveň si uplatnil náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

12. Uviedol, že napriek skutočnosti, že nový procesný kódex neobsahuje ustanovenie obdobné § 142 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku, nemožno pripisovať akýkoľvek procesný neúspech na ťarchu žalobcu. V zmysle ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít, ak bolo nepriznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch dané úvahou súdu alebo vyplýva z výsledkov znaleckého dokazovania, tak aj v prípade, keď mal navrhovateľ formálne úspech len čiastočný prichádza do úvahy plná náhrada trov konania (uznesenie Ústavného súdu SR zo dňa 15. 12. 2009 sp. zn. II. ÚS 418/09-22, nález Ústavného súdu SR zo dňa 23. 01. 2014 sp. zn. IV. ÚS 599/2013-60). Žalobca pri stanovení žalovanej výšky náhrady za zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia vychádzal zo sumy 33 197,- eur, ktorá mu bola žalovanou za sťaženie spoločenského uplatnenia vyplatená aplikujúc ust. § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z., ktoré mu umožňuje (za splnenia zákonných podmienok) žiadať zvýšenie náhrady za SSU až o 50 %. Už v predsúdnom konaní žalobca základ svojho nároku na zvýšenie náhrady vyargumentoval a písomne doložil. V danom prípade preto žalobcu je nevyhnutné považovať za procesne plne úspešnú stranu v konaní, ktorej prináleží plná náhrada trov konania. Tarifná odmena právneho zástupcu žalobcu sa preto má vypočítať z výšky súdom priznaného plnenia.

13. Proti rozsudku, s výnimkou výroku, ktorým súd žalobu vo zvyšnej časti zamietol podala včas odvolanie žalovaná. Odvolanie právne odôvodnila ust. § 365 odsek 1 písm. f) a písm. h) C.s.p., tým, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Navrhol, aby odvolací súd rozsudok v napadnutej časti zrušil a vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie alebo rozsudok zmenil a vo veci rozhodol tak, že žalobu zamietla a žalovanému priznáva nárok na náhradu trov konania.

14. Uviedol, že žalobcom tvrdené skutočnosti, v zmysle ktorých je obmedzený vo svojom súčasnom živote boli zohľadnené v bodovom ohodnotení sťaženia spoločenského uplatnenia na základe lekárskeho posudku H.. J. H. zo dňa 16.8.2017. Súdom prvej inštancie priznané 30 % -né zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia, považuje žalovaný v danom prípade za neadekvátne. Poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu SR z 28.11.2013, sp. zn. 5 Cdo 491/2012, podľa ktorého „odškodnenie za sťaženie spoločenského uplatnenia má vo svojej podstate predstavovať náhradu za preukázateľne nepriaznivé dôsledky pre život a životné úkony poškodeného, pre uspokojovanie jeho životných a spoločenských potrieb alebo pre plnenie jeho spoločenských úloh. Sťažením spoločenského uplatnenia je preto potrebné rozumieť jednak vylúčenie, či obmedzenie účasti poškodeného na plnom osobnom a rodinnom, spoločenskom, politickom, kultúrnom a športovom živote, jednak sťaženie, či

dokonca priamo znemožnenie výkonu či voľby povolania, voľbu životného partnera, prípadne možnosti ďalšieho seba vzdelávania.“ Z odôvodnenia predmetného rozsudku tiež vyplýva, že výška konkrétneho odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia závisí jednak od ohodnotenia v lekárskom posudku a jednak od toho, či a v akom rozsahu a s akými prejavmi došlo k zmene stavu pred vznikom škody a po ňom. Súd môže sumy odškodnenia nad stanovené najvyššie sadzby odškodnenia primerane zvýšiť iba vo výnimočných prípadoch hodných mimoriadneho zreteľa.

15. Podľa názoru žalovanej, pre účely naplnenia hypotézy uvedenej v § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z. je potrebné, aby nepriaznivé následky pre životné úkony poškodeného na uspokojovanie jeho životných a spoločenských potrieb alebo naplnenie jeho spoločenských úloh boli výnimočné (osobité), a to až do takej miery, že bez zvýšenia by odškodnenie len v rozsahu základného bodového ohodnotenia celkom zrejme nemohlo spĺňať zákonom stanovenú požiadavku primeranosti. Zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia nad rámec uvedený lekárom je prípustný len v hraničných prípadoch, akými sú napr. ťažký stupeň invalidity poškodeného, ktorý je navyše odkázaný na lôžko a do budúcnosti je mu takmer úplne zmarená možnosť akéhokoľvek uplatnenia v živote. Uvedené však nie je prípad žalobcu.

16. Pokiaľ ide o súkromný a rodinný život žalobcu, žalovaný nespochybňuje skutočnosť, že predmetné zranenie žalobcu ho určitým spôsobom obmedzuje, avšak uvedené už bolo zohľadnené v poskytnutom poistnom plnení titulom sťaženia spoločenského uplatnenia. Žalovaná zastáva názor, že pri posudzovaní nároku na mimoriadne zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia je potrebné prihliadať aj na prechádzajúci spôsob života žalobcu v komparácii so životom žalobcu po škodovej udalosti. Každý prípad je potrebné posudzovať jednotlivo, pričom nie je možné prihliadať len na to, aké potencionálne možnosti mohol žalobca vo svojom predchádzajúcom živote mať, ale aj to aké skutočne využíval. Je potrebné skúmať ako sa život žalobcu konkrétne zmenil v dôsledku škodovej udalosti, nie ako sa zmenili jeho možnosti. Žalovaná sa nestotožnila s vyjadrením súdu prvej inštancie, keďže vzhľadom na vek žalobcu v čase škodovej udalosti 49 rokov, je minimálna pravdepodobnosť založenia si rodiny, takisto s vyšším vekom klesá aj schopnosť uplatniť sa v pracovnom živote v spojení so skutočnosťou, že žalobca bol nezamestnaný. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že život žalobcu sa po spoločenskej, pracovnej ani rodinnej stránke nijak výrazne nezmenil. Žalobca nežil spoločenským životom, bol nezamestnaný (vykonával len príležitostne verejnoprospešné práce v obci). Taktiež aj keď žalobca vo svojom vyjadrení na pojednávaní uviedol, že po smrti rodičov žil pred škodovou udalosťou sám, jeho sestra vo výpovedi naopak uviedla, že žalobca aj pred škodovou udalosťou žil s ňou v spoločnej domácnosti (uvedené nie je zaznamenané v zápisnici z pojednávania, ale len na zvukovom zázname). Taktiež svedkyňa uviedla, že žalobcovi aj pred škodovou udalosťou varila, upratovala, prala, žehlila, takže ani táto skutočnosť sa v živote žalobcu nezmenila. Súdom prvej inštancie popisované dojmy zo žalobcu sú výlučne subjektívnej povahy, ktoré môžu byť zároveň skreslené stresujúcou situáciou, ktorej bol žalobca v priebehu pojednávania vystavený a aj skutočnosťou, že súd žalobcu nepoznal pred škodovou udalosťou. Čo sa týka chôdze žalobcu, jeho sestra sa v rámci svojej výpovede vyjadrila, že žalobca mal od detstva problém s nohou (dopadal na ňu) a takisto aj s chrbticou.

17. K odvolaniu žalovanej sa vyjadril žalobca. Navrhol, aby odvolací súd rozsudok v jeho napadnutej časti ako vecne správny potvrdil. Zároveň si uplatnil náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100%.

18. Namietal argumentáciu žalovanej, že obmedzenia žalobcu už boli zohľadnené v bodovom ohodnotení sťaženia spoločenského uplatnenia na základe lekárskeho posudku. Túto argumentáciu žalovanej považuje za nenáležitú a tvrdí, že v konaní bolo jednoznačne preukázané, že zdravotné poškodenia majú rozsiahle a trvalé následky v živote žalobcu, a že v produktívnom veku sa mu zmenil celý jeho život a podrobne boli popísané konkrétne prejavy týchto následkov v bežnom živote poškodeného. Žalovaná poukázala na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp.zn. 5Cdo/212/2010 zo dňa 29.11.2011, v ktorom sa uvádza, že: „Uznanie invalidity je jedným, nie však jediným dôvodom hodným osobitného zreteľa pre zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v zmysle § 5 ods.5 zákona č. 437/2004 Z.z.“ V nadväznosti na toto rozhodnutie žalobca uviedol, že samotné uznanie invalidity automaticky nepodmieňuje nárok žalobcu na zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia v maximálnej výške 50 % a v prípade mimoriadneho zvyšovania je rozhodujúce obsahové hľadisko vyjadrujúce skutočné poškodenie zdravia a jeho ďalšie následky na zdraví poškodeného. Je pravdou, že uznanie invalidity automaticky nepodmieňuje nárok žalobcu na zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, ale citované rozhodnutie Najvyššieho súdu SR dáva jasné posolstvo, že zvýšiť náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia je možné aj bez uznania invalidity u poškodeného,

keď jeho prípad posúdi súd ako prípad osobitného zreteľa a to je práve životná situácia, v ktorej sa nezavinene ocitol žalobca. Uznanie invalidity sa iba príkladmo používa ako prípad hodný osobitného zreteľa a je jedným (nie však jediným) z faktorov na postup podľa toho zákonného ustanovenia.

19. Návrh žalovanej, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie alebo rozsudok zmenil a vo veci rozhodol tak, že žalobu zamietla a žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania je podľa žalobcu rozhodne nepoctivé, ak v predsúdnom konaní navrhla v rámci dohody priznať žalobcovi mimoriadne zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia o 20% (vidiac pritom v jeho prípade okolnosti hodné osobitného zreteľa, pretože to je „conditio sine qua non“ pre uzavretie akejkoľvek dohody pre zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia) a teraz žiada žalobu zamietnuť, čo robí jej argumentáciu značne nehodnovernou. Nárok na zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia je v tomto prípade jasne daný a to stratou životných príležitostí po celý zvyšok života žalobcu, v ktorom je takmer úplne vyradený zo života a jeho predpoklady pre plnenie životných funkcií sú celkom zmarené.

20. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) príslušný na rozhodnutie o odvolaní (§ 34 C.s.p.), vzhľadom na včas podané odvolanie, preskúmal napadnuté rozhodnutie, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ustanovenia § 379 a nasl. C.s.p., bez nariadenia pojednávania (§ 385 C.s.p. a contrario) a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu je dôvodné, odvolanie žalovanej nie je dôvodné.

21. Podľa ust. § 1 zákona č. 437/2004 Z.z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 437/2004 Z.z.“), tento zákon ustanovuje podmienky priznania a poskytovania náhrady za bolesť a náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, vydávanie lekárskeho posudku o bolestnom a sťažení spoločenského uplatnenia (ďalej len „lekársky posudok“) a jeho náležitosti, zásady na hodnotenie bolesti a zásady na hodnotenie sťaženia spoločenského uplatnenia.

22. Podľa ust. § 2 odsek 2 zákona č. 437/2004 Z.z., sťaženie spoločenského uplatnenia je stav v súvislosti s poškodením na zdraví, ktoré má preukázateľne nepriaznivé následky pre životné úkony poškodeného, na uspokojovanie jeho životných a spoločenských potrieb alebo na plnenie jeho spoločenských úloh (ďalej len „následok“).

23. Podľa ust. § 4 ods. 1 zákona č. 437/2004 Z.z., náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia sa poskytuje jednorazovo; musí byť primeraná povahe následkov a ich predpokladanému vývoju, a to v rozsahu, v akom sú obmedzené možnosti poškodeného uplatniť sa v živote a v spoločnosti.

24. Podľa § 5 ods. 1 zákona č. 437/2004 Z.z., pri určení výšky náhrady za bolesť a výšky náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia sa vychádza z celkového počtu bodov, ktorým sa bolesť alebo sťaženie spoločenského uplatnenia ohodnotilo v lekárskom posudku (§ 7 a 8).

Podľa odseku 5, v prípadoch hodných osobitného zreteľa, akým je uznanie invalidity,⁴ <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2004/437/20140801>> môže súd náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia zvýšiť najviac o 50 %.

26. Zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v zmysle § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z. sa neobmedzuje len na prípady vysokej úrovne predchádzajúceho uplatnenia poškodeného v spoločnosti (v kultúrnej, umeleckej, športovej a podobnej sfére života), ale je opodstatnené aj v prípadoch ďalších, v ktorých to odôvodňujú individuálne okolnosti zistené vykonaným dokazovaním. V praxi všeobecných súdov ide o okolnosti najrozmanitejšej povahy, ktoré môžu, avšak nemusia odzrkadľovať mieru spoločenského angažovania sa poškodeného pred škodovou udalosťou. (rozsudok Najvyššieho súdu SR z 21. júna 2018, sp. zn. 3Cdo/209/2017)

27. Z výsledkov dokazovania súdom prvej inštancie jednoznačne vyplýva, že žalobca v príčinnej súvislosti s dopravnou nehodou ktorá sa stala 09.06.2016 a ktorej bol účastníkom ako poškodený v pozícii osoby, ktorá nevedla motorové vozidlo, utrpel vážne poškodenia zdravia s trvalými a nezvratnými

následkami, ktorých existencia vyplýva jednak z odborného lekárskeho posudku o bolestnom a sťažení spoločenského uplatnenia H.. P. H., ako aj z rozhodnutí štátnych orgánov (komplexný posudok Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny L.; potvrdenie Sociálnej poisťovne o invalidite žalobcu) kompetentných na úseku sociálnych vecí o ich charaktere, rozsahu a vplyve na život žalobcu, a ktoré následky mali nepochybne za následok nie len devastačnú zmenu zdravotného stavu žalobcu, ale aj očividné a taktiež nezvratné znehodnotenie, jeho osobnostného, rodinného, pracovného i spoločenského života.

28. V dôsledku vážneho poškodenia zdravia v príčinnej súvislosti s dopravnou nehodou bol žalobca Sociálnou poisťovňou, pobočkou L. dňa 16.5.2017 uznaný za úplne invalidného, pričom mu bola stanovená miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť na 75 %. Na základe zhoršeného zdravotného stavu bola žalobcovi Úradom práce sociálnych vecí a rodiny, odbor sociálnych vecí a rodiny, oddelenie peňažných príspevkov na kompenzáciu ŤZP a posudkových činností č. L č.z. XXXX/XXXXX zo dňa 17.01.2017 stanovená miera funkčnej poruchy 70 % a v zmysle § 2 odsek 3 zákona č. 447/2008 Z.z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov sa považuje za osobu s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorá je odkázaná na sprievodcu. Z komplexného posudku vyplýva, že posudzovaný je schopný chôdze za pomoci inej osoby cez kožený opasok na krátku vzdialenosť po dome. Mimo domu sa premiestňuje na invalidnom vozíku. Podľa lekárskeho posudku nie je schopný premiestniť sa k vozidlu verejnej hromadnej dopravy osôb, a k prostriedku železničnej dopravy, nastupovať do vozidla, udržať sa v ňom počas jazdy, vystupovať z vozidla verejnej hromadnej dopravy osôb a z prostriedku železničnej dopravy. Má hrubo narušenú jemnú motoriku rúk a uchopovú schopnosť a pri úkonoch sebaobsluhy je úplne závislý na pomoci inej osoby. Potrebuje pomoc inej osoby pri úkonoch stravovania, premiestňovania sa na WC, dennej hygieny, obliekaní, obúvaní, kúpaní a dodržiavaní liečebného režimu.

29. V prejednávanej veci z vykonaného dokazovania vyplynulo, že žalobca pred nehodou bol nezamestnaný, v obci vykonával verejnoprospešné práce - bežné sadovnícke, upratovacie a iné práce. Pred nehodou bicykloval, rád chodil do lesa na prechádzky, či zber lesných plodov, za kamarátmi na futbal. V čase vzniku škodovej udalosti kosil trávu na svojom pozemku. Žalobca nepreukázal mimoriadne zapojenie sa do spoločenskej, kultúrnej, rodinnej, politickej či inej oblasti života pred úrazom, ktoré by odôvodňovalo priznanie zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia až o 50 %.

30. Správny je preto záver súdu prvej inštancie, že prípad žalobcu je podľa § 5 odsek 5 zákona č. 437/2004 Z.z. prípadom hodným osobitného zreteľa z hľadiska sťaženia uplatnenia sa v ďalšom živote a priznané 30 % zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia má oporu vo vykonanom dokazovaní. Žalobca, ktorý bol samostatný vo všetkých činnostiach pred nehodou, v produktívnom veku zostal nie z vlastnej viny odkázaný na komplexnú pomoc inej osoby. Aj keď žalobca nevedol výrazne aktívny spoločenský život a nebol aktívny ani v športovej oblasti, v príčinnej súvislosti s dopravnou nehodou došlo preukázane k vylúčeniu, či obmedzeniu žalobcu na plnohodnotnom osobnom, rodinnom, spoločenskom, kultúrnom či športovom živote.

31. Žalobca bol Sociálnou poisťovňou uznaný invalidným a miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť bola stanovená na 75 %. Aj podľa právneho názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyslovenom v rozhodnutí sp.zn. 5Cdo/212/2010 zo dňa 29.11.2011 je „uznanie invalidity jedným, nie však jediným dôvodom hodným osobitného zreteľa pre zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v zmysle § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z.“

32. Podľa názoru odvolacieho súdu záver súdu prvej inštancie o priznaní náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 30 % nie je v rozpore s princípom proporcionality vzhľadom na priznanú invaliditu, mieru funkčnej poruchy a mimoriadne závažné životné obmedzenia žalobcu, berúc do úvahy aj skutočnosť, že žalovaná v rámci mimosúdnej dohody na základe predložených tých istých dôkazov navrhla žalobcovi priznanie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 20 %.

30. Odvolací súd uvádza, že súd prvej inštancie správne zistil skutkový stav veci, správne vyhodnotil jednotlivé dôkazy, ako aj správne právne vec posúdil. Z týchto dôvodov odvolací súd považuje odvolanie v tejto časti za nedôvodné a vzhľadom na vyššie uvedené dôvody odvolací súd rozsudok vo vyhovujúcom výroku, s výnimkou výroku, ktorým súd v prevyšujúcej časti žalobu zamietol v zmysle ustanovenia § 387 C.s.p. potvrdil ako vecne správny.

32. Podľa ustanovenia § 251 C.s.p., trovy konania sú všetky preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené výdavky, ktoré vzniknú v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva.

33. Podľa ustanovenia § 255 ods. 1, 2 C.s.p., súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci. Ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo.

34. Podľa ustanovenia § 262 odsek 1, 2 C.s.p., o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

35. V súvislosti s posudzovaním procesného úspechu strán v konaní, ktorého predmetom je nárok, ktorého dôvodnosť a výšku je možné predvídať vzhľadom na to, že závisí od znaleckého posudku, resp. úvahy súdu, je podľa rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít a v súlade s právnou vedou, podľa ktorej, ak bola žalobcovi priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku a žalobca bol v konaní úspešný len čiastočne, považuje takéhoto žalobcu za procesne úspešného.

36. „Pri rozhodovaní o náhrade trov konania je potrebné rozlíšiť, čo je základné a čo sprevádzajúce. Za základné sa považuje rozhodnutie, že do žalobcovho práva bolo zasiahnuté, výška ujmy je potom druhotná a nadväzujúca. Rovnako odborná otázka posudzovaná znalcom môže presahovať možnosti strany sporu, ktorá napr. výšku škody „iba“ odhaduje. Aj tu je primárny fakt, že škoda bola spôsobená; jej výška nasleduje. Žalobcu v takejto veci preto treba považovať za plne procesne úspešného, keďže mal plný úspech, čo sa týka základu uplatneného nároku, a súčasne výška plnenia, vyplývajúca z jeho procesného úspechu, závisela výlučne od úvahy súdu.“ (Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. II. ÚS 225/2020-44 zo dňa 27. augusta 2020)

37. Odvolací súd za základ nároku považuje tú skutočnosť, že do práva žalobcu bolo zasiahnuté, vznik škody je v príčinnej súvislosti so škodovou udalosťou. Na základe uvedeného, keďže žalobca bol v konaní úspešný čo do výšky priznanej sumy v rozsahu 60 %, z procesného hľadiska bol žalobca plne úspešný, odvolací súd v zmysle § 388 C.s.p. zmenil rozhodnutie súdu I. inštancie o trovách konania tak, že žalobcovi voči žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % z prisúdenej sumy.

38. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa ust. § 396 odsek 1, odsek 2 C.s.p. v spojení s ust. § 255 odsek 1 C.s.p. Odvolanie žalovanej nebolo dôvodné, žalovaná v odvolacom konaní úspešná nebola. Odvolanie žalobcu proti výroku o trovách konania bolo dôvodné, odvolací súd vyhovel podanému odvolaniu, žalobca bol v odvolacom konaní úspešný a teda vo vzťahu k žalovanej má nárok na náhradu trov celého konania v rozsahu 100 % z prisúdenej sumy.

39. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 odsek 1 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 odsek 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 odsek 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).